

KYBERTEXT.
ERGODICKÁ
LITERATÚRA

Kybertext – Espen J. Aarseth

- Dôvodom prepojenosti digitálnej fikcie a počítačových hier:
 - kódová podstata
 - interaktivita či participácia čitateľa/hráča na postupe deja v zmysle jeho výberu jednej z možností pohybu.
- druhá fáza teórie digitálnej fikcie *Cybertext* -1997 Espena J. Aarsetha.
- *kybertext* ako *strešný termín* pre viaceré druhy literárneho výrazu i počítačových hier:

„Čitateľ kybertextu je hráčom, gamblerom, kybertext je svetom hry alebo hrou sveta; v týchto textoch je možné objavovať, strácať sa, a odhaľovať tajné cesty, a to nie metoforicky, ale pomocou topologických štruktúr textu. (...) [Kybertext] e perspektívou pre všetky formy textuality, spôsobom, ako rozšíriť oblasť záujmu literárnej vedy, aby zahŕňala fenomény, ktoré sa dnes vnímajú mimo poľa literatúry, alebo sú marginalizované – alebo dokonca stoja voči nej v opozícii (...) kvôli čisto irelevantným dôvodom. Kybertext (...) je širokou škálou (alebo perspektívou) možných textualít, vnímanou ako topológia strojov, ako rôzne druhy literárnych komunikačných systémov, kde funkčné rozdiely medzi mechanickými časťami hrajú dôležitú rolu pri určovaní estetického procesu.“

Kybertext – Espen J. Aarseth

- Koncept kybertextu sa zameriava na mechanickú organizáciu textu tým, že vníma vlastnosti média ako integračnú časť literárnej výmeny
- Zameriava sa však aj na konzumenta alebo užívateľa textu
- Performancia čitateľa sa odohráva iba v jeho hlave, zatiaľ čo používateľ kybertextu performuje v extranoematickom význame.
- Užívateľ počas kybertextového procesu pracuje v zmysle fyzickej konštrukcie príbehu (kliká, ovláda pomocou hmatu), ktorá sa vymyká z rôznych konceptov „čítania“
- Na základe Aarsethových presadzovania tézy, že médium je súčasťou literárnej dynamiky, sa otvára širšie pole pre výskum materiality digitálnej fikcie ako aj uvažovania o estetike a pragmatike literárnych diel založených na programovaní (nielen próza, ale zásadné postavenie tu má aj poézia).

Aarseth radí do komplexu *kybertextov fenomény ako:*

- ❖ *hypertext,*
 - ❖ *textové počítačové hry,*
 - ❖ príbehy tvorené pomocou počítačového média,
 - ❖ participačné systémy simulujúce svet a
 - ❖ ďalšie sociálno-textuálne systémy internetovej siete.
- ❖ Oproti zástupcom hypertextovej teórie sa Aarseth diferencuje tým, že sa nezameriava predovšetkým na rozlišovanie textových médií (tlač, digitálny formát), ale zdôrazňuje funkcie textu, v závislosti od čoho vytvára pojem na označenie typu literatúry, ktorá si žiada fyzickú participáciu čitateľa –
- ergodická literatúra.***

Ergodická literatúra

Aspekt fyzickej participácie vníma nórsky teoretik Espen A. Aarseth ako jednu z kľúčových charakteristík kybertextov, čo sa pokúsil legitimizovať pojmom „ergodická literatúra“, ktorý má byť voči hypertextom i kybertextom nadradeným pojmom:

(z gréckych termínov *ergon*, znamenajúceho práca, a *hodos*, čo znamená cesta)

- ❑ Ergodická literatúra je chápaná ako taký typ literatúry, ktorý si pre posun textom vyžaduje fyzickú participáciu čitateľa, resp. pri ktorom čitateľ musí vykonávať „netriviálnu prácu.“
- ❑ K akým spôsobom čítania vyzýva hypertext? To záleží od hypertextového systému a jeho obsahu. Ale ak kódexový text umožňuje dva základné spôsoby – homolineárne čítanie (sledovaním riadkov) a heterolineárne čítanie (tmézis) – hypertextová štruktúra uzlov a linkov umožňuje iba jeden spôsob: hyperlineárne čítanie, improvizovanú selekciu cesty v sieťovej štruktúre.

ergodickosť

- **Pod pojmom ergodické umelecké dielo možno definovať také umelecké dielo, ktoré v materiálnom zmysle samo obsahuje prostriedky potrebné pre jeho užívanie, umelecké dielo, v ktorom sú zabudované isté požiadavky, na základe ktorých je automaticky možné odlíšiť úspešných užívateľov od tých neúspešných.**

Texton - skripton

- Aarsethove pojmy *texton* a *skripton* nie sú naformulované veľmi presne a pri ich bližšom skúmaní sa objavuje ambivalencia.
- ❖ Vzťah *texton-skripton* možno nazerať z hľadiska materiality:
- *textony* ako reťazce znakov, ktoré existujú v texte (čiže by mohlo ísť o kódovací jazyk)
- *skriptony* ako reťazce znakov, ktoré čitateľ vidí (mohlo by ísť o reprezentáciu *textonov* na monitore počítača).
- ❖ Na druhej strane je možné tento vzťah vnímať z hľadiska čitateľovej aktivity pri recepcii diela, čo vychádza z Aarsethovej demonštrácie *textonov a skriptonov na sonete Cent mille milliards de poèmes* od Raymonda Queneaua z roku 1961.

Sonet obsahuje 140 *textonov*, ktoré možno skombinovať do 100 000 000 000 000 *skriptonov*.

Čiže z tohto hľadiska môžeme vnímať *skriptony* ako kombinácie *textonov*.

Texton vs. skripton

- *Skriptony sú potom tým, čo číta „ideálny čitateľ“ ak presne sleduje kombinácie textonov.*
- *Skriptony podľa neho nie sú tým, čo nevyhnutne číta každý čitateľ, ale tým, čo číta ideálny čitateľ, keď sleduje lineárnu štruktúru textového výstupu, takže sa zase nachádza pri hľadisku materiality – skriptony ako výstup, resp. zobrazenie textonov na obrazovke.*
- *Hľadisko materiality podčiarkuje aj Aarsethova traverzná funkcia – mechanizmus, na základe ktorého sa skriptony odhaľujú alebo generujú z textonov a prezentujú sa užívateľovi textu.*
- *Traverzná funkcia je potom vlastnosťou počítačového média – schopnosť vnímať kódový text v dvojitej forme – ako kód aj ako zápis na obrazovke.*
- *Podľa Aarsetha text obsahuje texton, skripton a traverznú funkciu.*

typológie kybertextov dl'a premenných:

Premenná

Možná hodnota

Dynamika

statická, IDT, TDT

Určiteľnosť

určiteľná, neurčiteľná

Prchavosť

prchavá, neprchavá

Perspektíva

osobná, neosobná

Prístup

náhodný, kontrolovaný

Prepojenie

explicitné, závislé, žiadne

Funkcia užívateľa

exploratívna, konfiguračná,
interpretačná, textonická

Premenné v typológii kybertextov

- *Dynamika*: V statickom texte sú skripty konštantné; v dynamickom texte sa môže meniť obsah skriptov, zatiaľ čo počet textov ostáva nemenný (intratextonická dynamika (ITD)), alebo sa môže tiež meniť počet (a obsah) textov (textonická dynamika (TDT)).
- *Určiteľnosť*: Táto premenná sa týka stability traverznej funkcie (rozvrstvenia, fragmentácie); text je určiteľný vtedy, ak sú príslušné skripty každého skriptu vždy rovnaké; ak nie sú, text je neurčiteľný
- *Prchavosť*: Ak na to, aby sa skripty objavili, je nutný iba užívateľov čas, text je prchavý; v opačnom prípade je text neprchavý. Niektoré texty (napríklad Gibsonova *Agrippa*, pozri Gibson 1992) sami určujú tempo pre užívateľa, zatiaľ čo iné bez aktivity užívateľa nerobia nič.
- *Perspektíva*: Ak text vyžaduje od užívateľa, aby hral strategickú rolu ako postava vo svete textu, potom je perspektíva textu osobná; ak tomu tak nie je, je neosobná.

Premenné v typológii kybertextov

- *Prístup*: Ak sú pre užívateľa permanentne prístupné na čítanie všetky skripty textu, potom možno hovoriť o texte s náhodným prístupom (spravidla kódex); ak nie, prístup je kontrolovaný. V kódexovom románe sa môžete hocikedy priamo z akéhokoľvek iného bodu dostať na hociktorú pasáž. V hypertexte ako *Victory Garden*, na to, aby ste sa dostali na špecifickú pasáž, musíte sledovať arbitrárnu cestu, ktorá pred touto destináciou zahŕňa ďalšie špecifické pasáže. Inými slovami, hypertexty bez vyhľadávacích možností voľného textu sú ešte viac, nie menej, lineárne než kódex.
- *Prepojenie*: Za organizáciu textu môžu byť zodpovedné explicitné linky (link), ktoré má užívateľ sledovať, závislé linky, ktoré možno sledovať iba ak sa splnia isté podmienky, alebo žiadne z nich (žiadne linky). V hyperfikcii *Afternoon* môže čitateľ dosiahnuť niektoré skripty len v prípade, že navštívil isté ďalšie skripty. Táto funkcia odlišuje *Afternoon* od iných hypertextov, kde sú zvyčajne všetky linky zo skriptonu prístupné simultánne. V iných textoch, napríklad generátoroch príbehov, sa linky vôbec nenachádzajú.

funkcie čitateľa/užívateľa

- Aarseth – prvý teoretik, ktorý objasnil rozdiel medzi interaktivitou tradičnej a digitálnej literatúry tým, že interaktivitu kategorizoval do štyroch typov funkcií čitateľa/užívateľa:
- interpretačnej
- prieskumníckej
- konfiguračnej
- textonickej

Tieto typy čitateľských funkcií môžu slúžiť zároveň ako demonštrácie rozdielov medzi čítaním tradičnej a ergodickej literatúry. Zatiaľ čo čitateľskou funkciou pri tlačenej literatúre je interpretácia, prieskumnícka funkcia ako navigácia multilineárnym dielom je spojená s každým druhom ergodickej literatúry, tlačenej aj digitálnej. Konfigurácia podľa jeho definície znamená možnosť čiastočne meniť obsah diela, napríklad pridávať vlastné linky. Funkcia textonická, do ktorej zahŕňa aj programovanie, je samotná participácia na písaní textu.

DF a funkcie čitateľa

- Čitateľ digitálnej fikcie má najčastejšie funkciu prieskumnícku, čiže sa nachádza medzi typom hráča, ktorý hru mení – konfiguračnou funkciou a čitateľom s interpretačnou funkciou. Toto je dôkazom tézy, že k tomu, aby sa dala digitálna fikcia vnímať vzhľadom na jej špecifickosť, je potrebné nazerať ju ako kombináciu príbehu a hry.
- Podľa Markkuho Eskelinena, odvolávajúceho sa na Aarsethovu typológiu kybertextov, je dominantnou užívateľskou funkciou pri recepcii literatúry, divadla a filmu interpretačná funkcia, ale pri hrách je to funkcia konfiguračná:
- *„Na zovšeobecnenie: pri umení najskôr musíme konfigurovať, aby sme boli schopní interpretovať, zatiaľ čo pri hrách musíme interpretovať, aby sme mohli konfigurovať a postupovať od začiatku k výhre alebo k nejakej inej situácii.“*

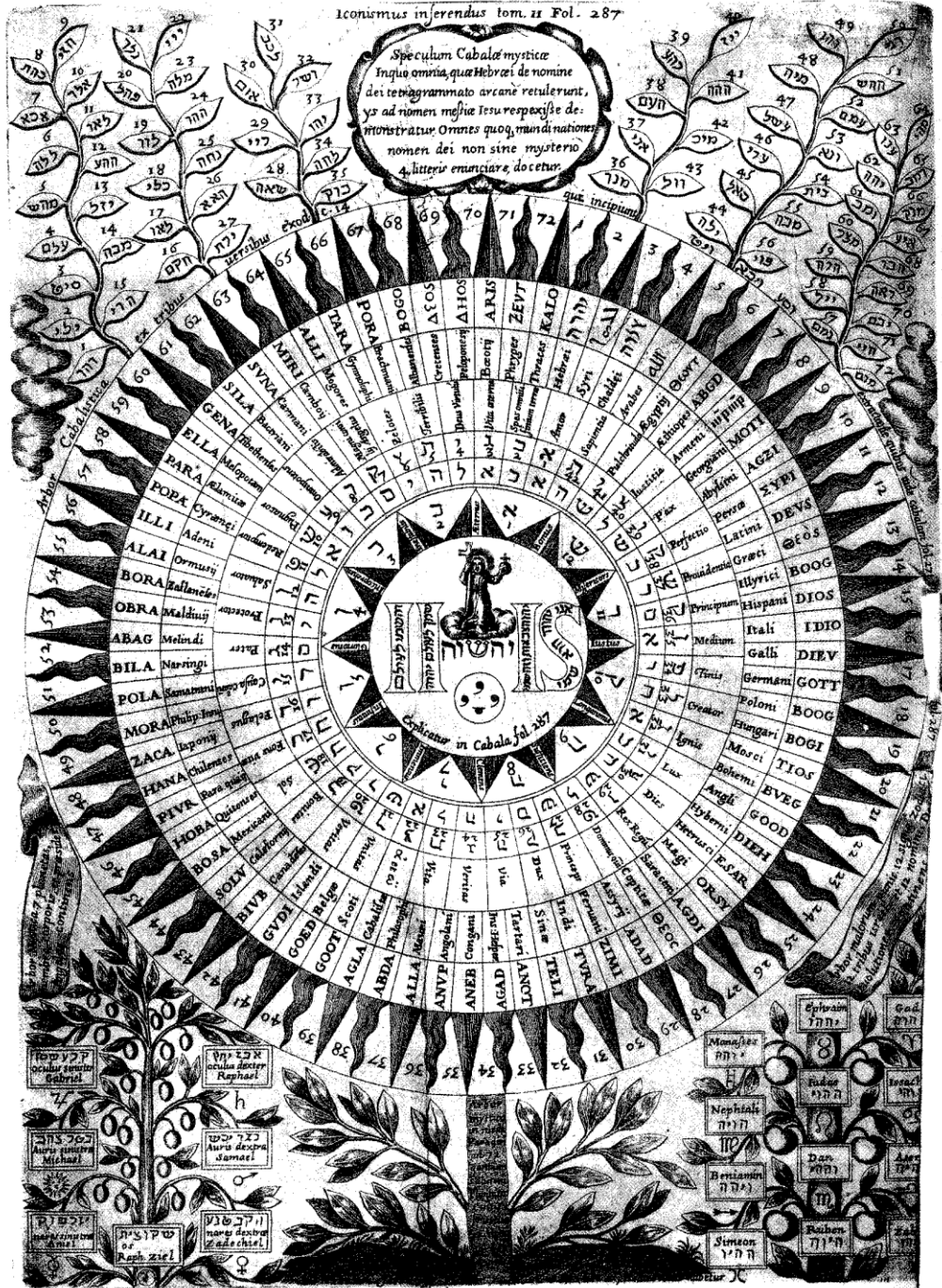
Ergodická literatúra

- Napriek tomu, že diela ergodickej literatúry nie sú také rozšírené ako lineárne, Aarseth konštatuje, že „písanie bolo vždy priestorovou aktivitou, a preto je logické predpokladať, že ergodická textualita sa praktizovala tak dlho ako lineárne písanie.“
- Najstaršími druhmi sú podľa Aarsetha nápisy na múroch staroegyptských chrámov napísané dvoj – (na jednom múre) alebo trojdimenzionálne (na rôznych múroch alebo v rôznych izbách) a čínska *Kniha premien (I-ťing)*, pozostávajúca z ôsmich trigramov a šesťdesiatich štyroch hexagramov.
- Oba príklady radí Markku Eskelinen k encyklopedickému, slovníkovému charakteru textuality, pretože cieľom nie je prečítať dielo v jeho komplexnosti, ale skôr zamerať pozornosť iba na nejakú jeho časť. Príkladom nelineárneho, organizačného spôsobu radenia textu sú aj poznámky pod čiarou a na konci textu alebo indexy.

Ergodická literatúra

- Nelinearita písania sa v minulosti využívala aj pri náboženských a filozofických textoch, kedy mnísi vpisovali svoje poznámky za okraj (scholia) princípmi kombinatoriky a permutácií pri písaní sa riadili aj filozofi:
- Rajmund Llullus - *Ars magna alebo Ars generalis ultima* (1305-08),
- Gottfried Wilhelm von Leibnitz - *Dissertatio de arte combinatoria* (1666)
- Athanasius Kircher - *Ars magna sciendi* (1669)
- Kombinatorická poézia od roku 330 Cramer uvádza spisovateľov:
- Publilius Optatianus Porphyrius (4. Stor.),
- Jean Meschinot (1461–1464),
- Julius Caesar Scaliger (1561),
- Georg Philipp Harsdörffer (1648–53),
- Quirinus Kuhlmann (1671).
- Jörgen Schäfer pridáva príklady barokových spisovateľov poetických úvah – *Martina Opitza a Philippa von Zesena*.
- Diagram of the names of God in Athanasius Kircher's *Oedipus Aegyptiacus*

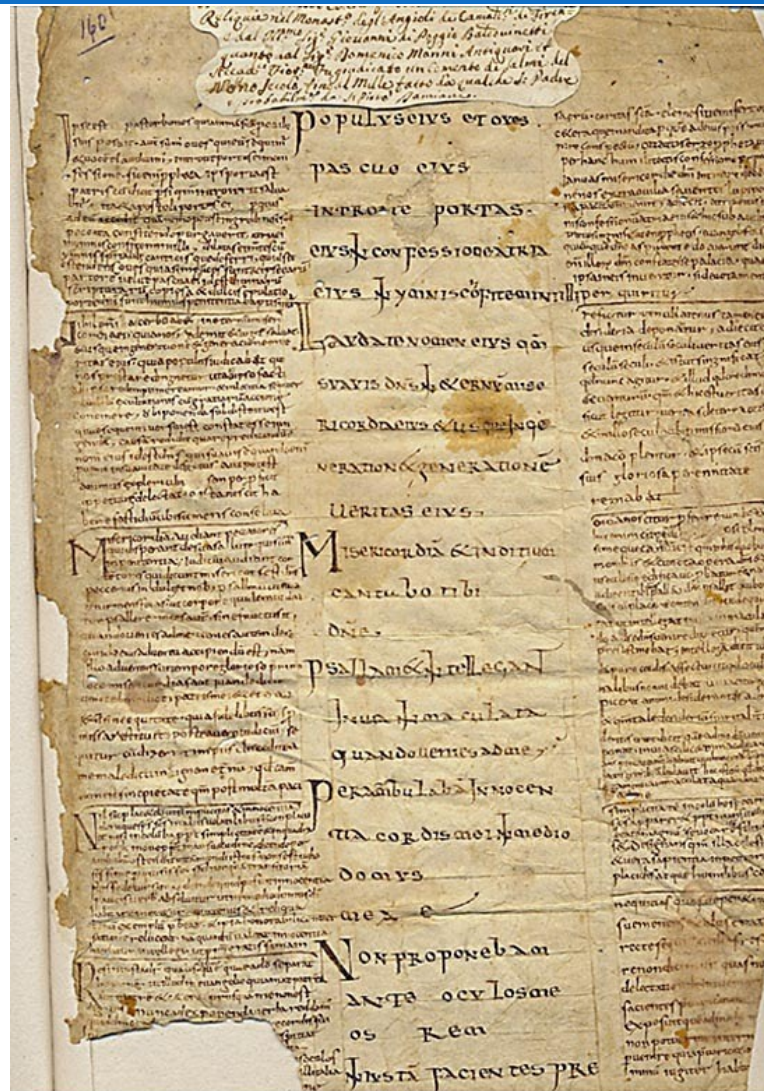
Speculum Cabale mystice
In quo omnia, que Hebrei de nomine
dei tetragrammato arcane retulerunt,
ys ad nomen mesie Iesu respaxit de-
monstratur. Omnes quoque mundi nationes
nomen dei non sine mysterio
4. litteris emittare docetur.

קדוש קדוש
Gabriel
משה
Michael
אוריאל
Aniel
אוריאל
Aniel
אוריאל
Aniel

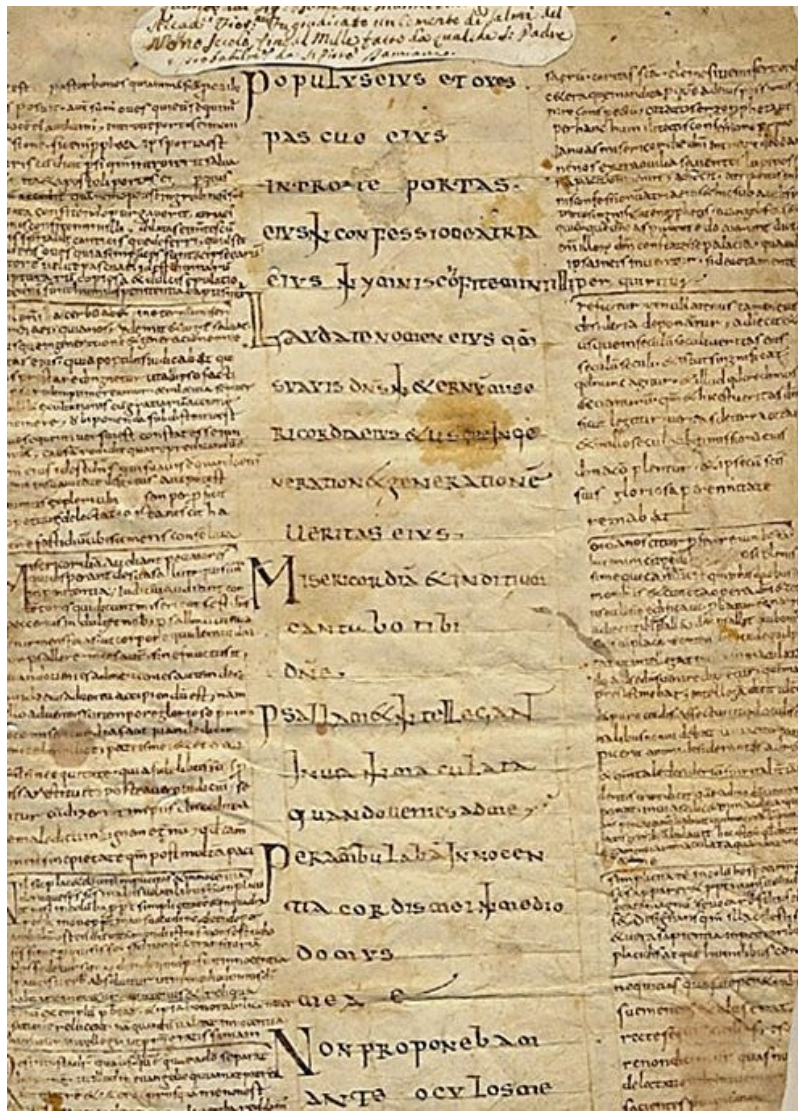
משה
8
נפתלי
Dan
בנמינ
מ
שמואל
Simeon
רובן

Scholia – pozn. za/pod okraj

MS 620
Bible: Psalms 99:3 - 4; 100:1 - 8. Italy, mid 9th c. Half uncial and Carolingian minuscule

Twitter ako scholia? ☺

mstrlocke :: Wow. I think I just became a Neo-Platonist. Thanks, Pseudo-Dionysius: It's all about procession and return, baby!

10:52 AM Jan 16th from Ping.fm

mstrlocke :: Reading Pseudo-Dionysius: The Mystical Theology. It's the last and shortest (and hopefully best?) of his treatises.

11:25 PM Jan 15th from Ping.fm

mstrlocke @deverill Dionysius would argue that Jacob's struggle with the Angel was metaphorical, broken bones, included.

7:52 PM Jan 9th from mobile web in reply to deverill

deverill @mstrlocke Wonder if Jacob would agree that angels take no space during his wrestling match. :)

3:24 PM Jan 9th from TweetDeck in reply to mstrlocke

mstrlocke :: My Dionysius professor just answered the theological question "How many angels can dance on the head of a pin?" Seriously.

12:21 PM Jan 9th from Ping.fm

mstrlocke :: Baffled by Pseudo-Dionysius: How can the one who inspired mystics & post-moderns also be the one who "invented" hierarchy?

12:20 AM Jan 9th from Ping.fm

adamwc @mstrlocke dude. i took his dionysius forgery course. it's intense. lots of it went over my head as a first year. but i love dionysius.

5:25 PM Nov 17th, 2008 from twitterrific in reply to mstrlocke

mstrlocke @dtatusko No -- Anselm and Bernard of Clairveaux, actually. I'm taking his Dionysian Forgery class in the Jan. Term. Great prof.

5:17 PM Nov 17th, 2008 from web in reply to dtatusko

dtatusko @mstrlocke is he discussing hildegard or something? rorem's augustine class was awesome.

2:48 PM Nov 17th, 2008 from TweetDeck in reply to mstrlocke

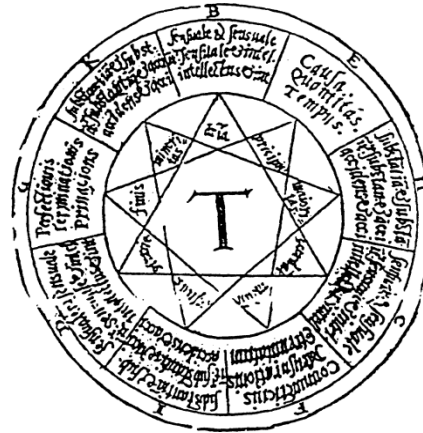
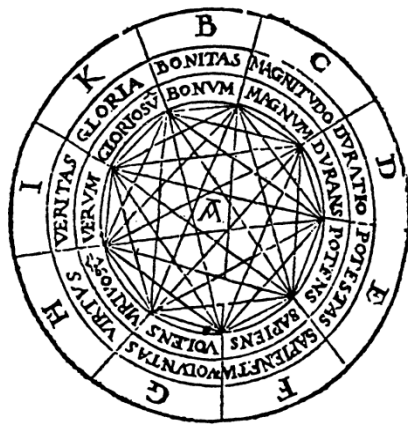

mstrlocke :: Listening to Dr. Paul Rorem's lecture on feminine images for Christ in medieval history: Jesus as mother, breastfeeding the church.

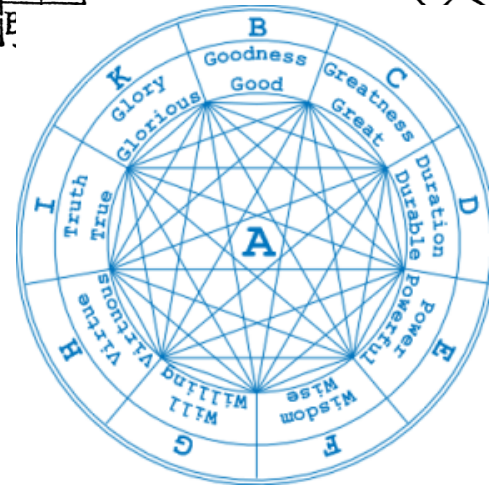
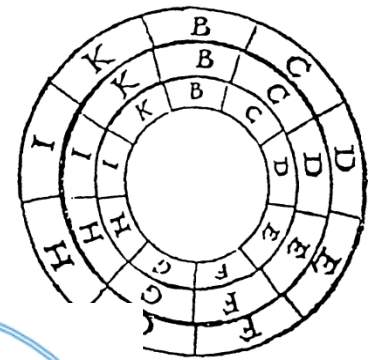
2:41 PM Nov 17th, 2008 from Identica

Algoritmy v Rajmund Lullovej *Ars magna lullova kruh, ars combinatoria*

každý znak hebrejskej abecedy je aj slovo aj číslo: napr. alef (hlava rohatého skotu, a číslo 1)

B	C	D	E	F	G	H	I	K
B	C	D	E	F	G	H	I	K
B	C	D	E	F	G	H	I	K
B	C	D	E	F	G	H	I	K
B	C	D	E	F	G	H	I	K
B	C	D	E	F	G	H	I	K
B	C	D	E	F	G	H	I	K
B	C	D	E	F	G	H	I	K

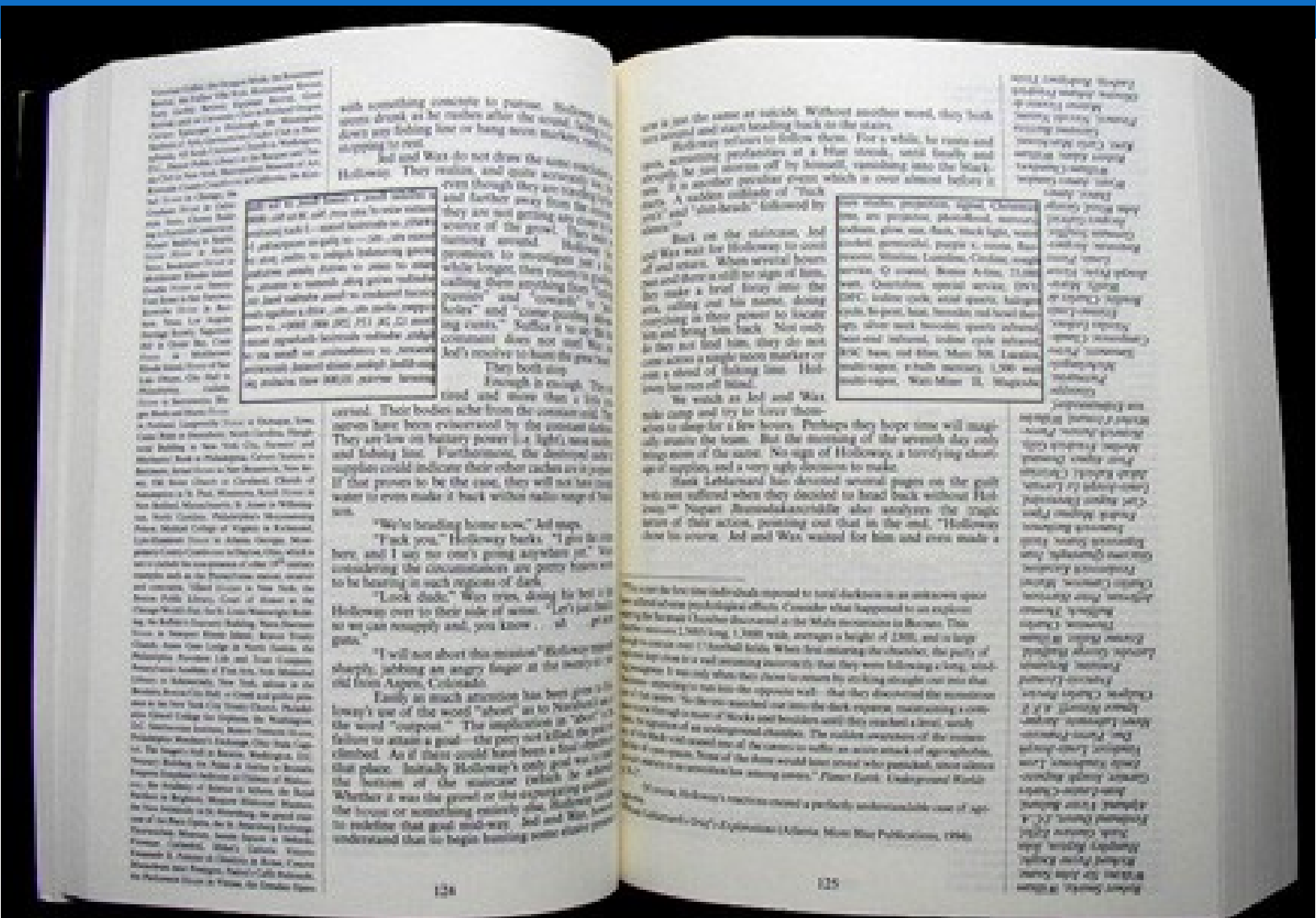
Georg Philipp Harsdörffer: *Denckring*, a word generator

Ergodická literatúra

- Avantgardná poézia od dadaizmu oplýva príkladmi ergodických diel (v predstavenom kontexte je známa napríklad tvorba skupiny OuLiPo, najmä jedného z jej zástupcov – *Raymonda Queneaua*).
- ❖ *Najznámejšie príklady* písania ergodickej tlačenej fiktívnej prózy zahŕňajú prevažne diela postmodernistov, pre ktoré je špecifická práve forma hypertextovej štruktúry odkazov:
 - Julio Cortázar – *Nebo, peklo, raj*
 - Vladimir Nabokov – *Pale Fire*
 - Andreas Okopenko - *Lexikon Roman einer sentimentalen Reise zum Exporteurtreffen in Druden*
 - Milorad Pavić – *Chazarský slovník*, (*Landscape Painted with Tea* - križovka, *Vnitřní strana větru* – príbeh Hery a príbeh Leandra)
 - Autori, ktorých diela sú písané vo forme textu na papierových roľkách –
 - Konrad Balder Schäuffelen - *deus ex skatola*
 - alebo ako nezoradené kapitoly v škatuľke – *B. S. Johnson - The Unfortunates*
 - ako voľné stránky textu – *Marc Saporta - Composition No 1*
- ❖ *Medzi Er.L. možno zaradiť aj napr. vizuálnu literatúru: Apollinaire: Kaligramy*

Danielewski – House of Leaves

with something concrete to pursue. Holloway
seems drunk, as he stumbles after the sound, falling
down any falling line or being down markers
slipping to rest

Holloway. They realize, and quite accurately, that
even though they are wandering
and farther away from the center
they are not getting any closer to
source of the glow. They see a
warning around. Holloway
promises to investigate
while longer, then returns to a
calling them something like
"pawes" and "owens" in
"holy" and "Gloria-pawes" like
calling cards. "Holloway is in the
comment does not and that
is not his resolve to learn the glow
They both say
Enough is enough. They
need and more than a few
carried. Their bodies ache from the constant and
heaven have been witnessed by the constant stars.
They are low on battery power (at light, heat, noise
and taking time. Furthermore, the dimmed star
supplies could indicate their other caches as it says
if that proves to be the case, they will not have
water to even make it back within radio range of
the tent.

"We're heading home now," Jed says.
"Pack you," Holloway backs. "I got to
here, and I say no one's going anywhere yet." He
understands the circumstances are pretty heavy
to be hearing it such regions of dark.

"Look dude," Was says, doing his best to
Holloway over to their side of tent. "Let's just
see we can reoccupy and, you know . . . all
gotta.

"I will not about this mission," Holloway says
sharply, jabbing an angry finger at the tent's
old from Aspen, Colorado.

Early on much attention has been given to
Holloway's use of the word "above" in his
the word "outpost." The implication of "above"
Holloway to attain a goal—the prey not left the
climbed. As if there could have been a flat
that place. Initially Holloway's only goal was
the bottom of the staircase (which he
Whether it was the glow or the evaporating
the bottom or something entirely else, Holloway
to realize that goal mid-way. Jed and Was
understand that to begin hearing some

with something concrete to pursue. Holloway
seems drunk, as he stumbles after the sound, falling
down any falling line or being down markers
slipping to rest

Holloway. They realize, and quite accurately, that
even though they are wandering
and farther away from the center
they are not getting any closer to
source of the glow. They see a
warning around. Holloway
promises to investigate
while longer, then returns to a
calling them something like
"pawes" and "owens" in
"holy" and "Gloria-pawes" like
calling cards. "Holloway is in the
comment does not and that
is not his resolve to learn the glow
They both say
Enough is enough. They
need and more than a few
carried. Their bodies ache from the constant and
heaven have been witnessed by the constant stars.
They are low on battery power (at light, heat, noise
and taking time. Furthermore, the dimmed star
supplies could indicate their other caches as it says
if that proves to be the case, they will not have
water to even make it back within radio range of
the tent.

with something concrete to pursue. Holloway
seems drunk, as he stumbles after the sound, falling
down any falling line or being down markers
slipping to rest

Holloway. They realize, and quite accurately, that
even though they are wandering
and farther away from the center
they are not getting any closer to
source of the glow. They see a
warning around. Holloway
promises to investigate
while longer, then returns to a
calling them something like
"pawes" and "owens" in
"holy" and "Gloria-pawes" like
calling cards. "Holloway is in the
comment does not and that
is not his resolve to learn the glow
They both say
Enough is enough. They
need and more than a few
carried. Their bodies ache from the constant and
heaven have been witnessed by the constant stars.
They are low on battery power (at light, heat, noise
and taking time. Furthermore, the dimmed star
supplies could indicate their other caches as it says
if that proves to be the case, they will not have
water to even make it back within radio range of
the tent.

with something concrete to pursue. Holloway
seems drunk, as he stumbles after the sound, falling
down any falling line or being down markers
slipping to rest

Holloway. They realize, and quite accurately, that
even though they are wandering
and farther away from the center
they are not getting any closer to
source of the glow. They see a
warning around. Holloway
promises to investigate
while longer, then returns to a
calling them something like
"pawes" and "owens" in
"holy" and "Gloria-pawes" like
calling cards. "Holloway is in the
comment does not and that
is not his resolve to learn the glow
They both say
Enough is enough. They
need and more than a few
carried. Their bodies ache from the constant and
heaven have been witnessed by the constant stars.
They are low on battery power (at light, heat, noise
and taking time. Furthermore, the dimmed star
supplies could indicate their other caches as it says
if that proves to be the case, they will not have
water to even make it back within radio range of
the tent.

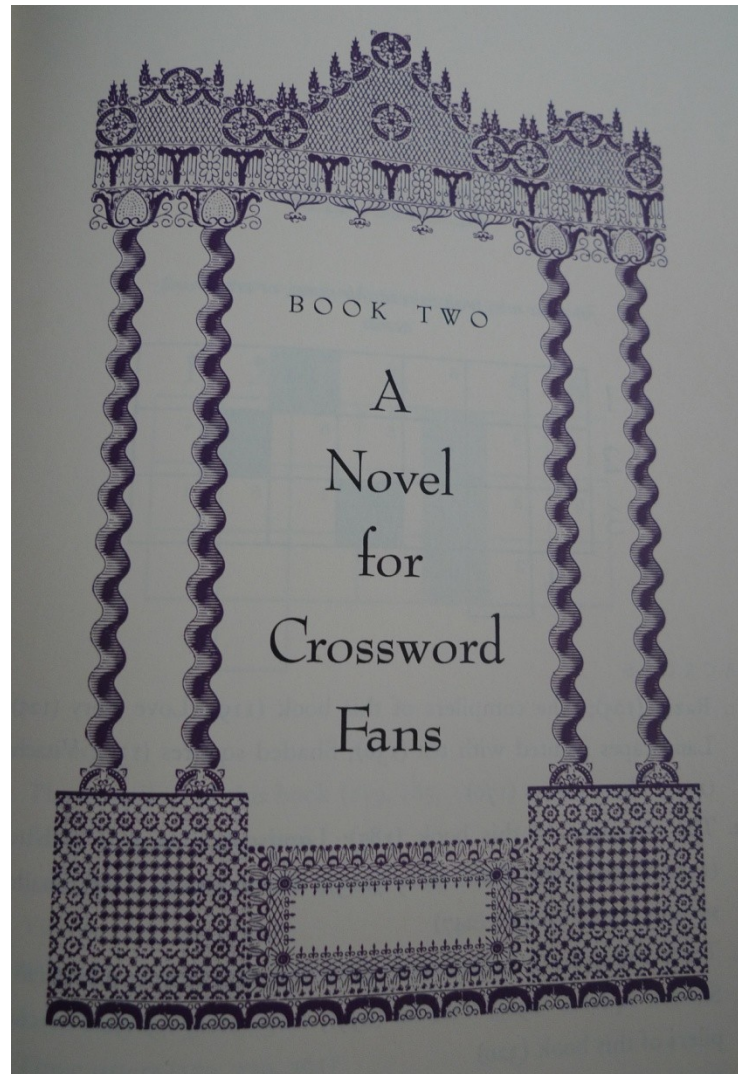
with something concrete to pursue. Holloway
seems drunk, as he stumbles after the sound, falling
down any falling line or being down markers
slipping to rest

Holloway. They realize, and quite accurately, that
even though they are wandering
and farther away from the center
they are not getting any closer to
source of the glow. They see a
warning around. Holloway
promises to investigate
while longer, then returns to a
calling them something like
"pawes" and "owens" in
"holy" and "Gloria-pawes" like
calling cards. "Holloway is in the
comment does not and that
is not his resolve to learn the glow
They both say
Enough is enough. They
need and more than a few
carried. Their bodies ache from the constant and
heaven have been witnessed by the constant stars.
They are low on battery power (at light, heat, noise
and taking time. Furthermore, the dimmed star
supplies could indicate their other caches as it says
if that proves to be the case, they will not have
water to even make it back within radio range of
the tent.

with something concrete to pursue. Holloway
seems drunk, as he stumbles after the sound, falling
down any falling line or being down markers
slipping to rest

Holloway. They realize, and quite accurately, that
even though they are wandering
and farther away from the center
they are not getting any closer to
source of the glow. They see a
warning around. Holloway
promises to investigate
while longer, then returns to a
calling them something like
"pawes" and "owens" in
"holy" and "Gloria-pawes" like
calling cards. "Holloway is in the
comment does not and that
is not his resolve to learn the glow
They both say
Enough is enough. They
need and more than a few
carried. Their bodies ache from the constant and
heaven have been witnessed by the constant stars.
They are low on battery power (at light, heat, noise
and taking time. Furthermore, the dimmed star
supplies could indicate their other caches as it says
if that proves to be the case, they will not have
water to even make it back within radio range of
the tent.

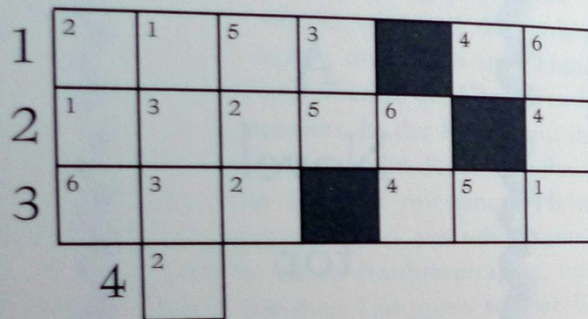
Milorad Pavić – Landscape painted with tea

Milorad Pavić – Landscape painted with tea

Contents

for those who wish to read this novel, or crossword,
across

ACROSS

1. Razin (105); The compilers of this book (119); Love story (125); Landscapes painted with tea (130); Shaded squares (135); Vitacha (151); Three sisters (170)
2. The compilers of this book (185); Landscapes painted with tea (193); Razin (198); Love story (213); Three sisters (229); Shaded squares (239); Vitacha (247)
3. Three sisters (261); Landscapes painted with tea (278); Razin (283); Shaded squares (296); Vitacha (299); Love story (311); The compilers of this book (320)
4. Razin (327)

Contents

for those who wish to read this novel, or crossword,
down

DOWN

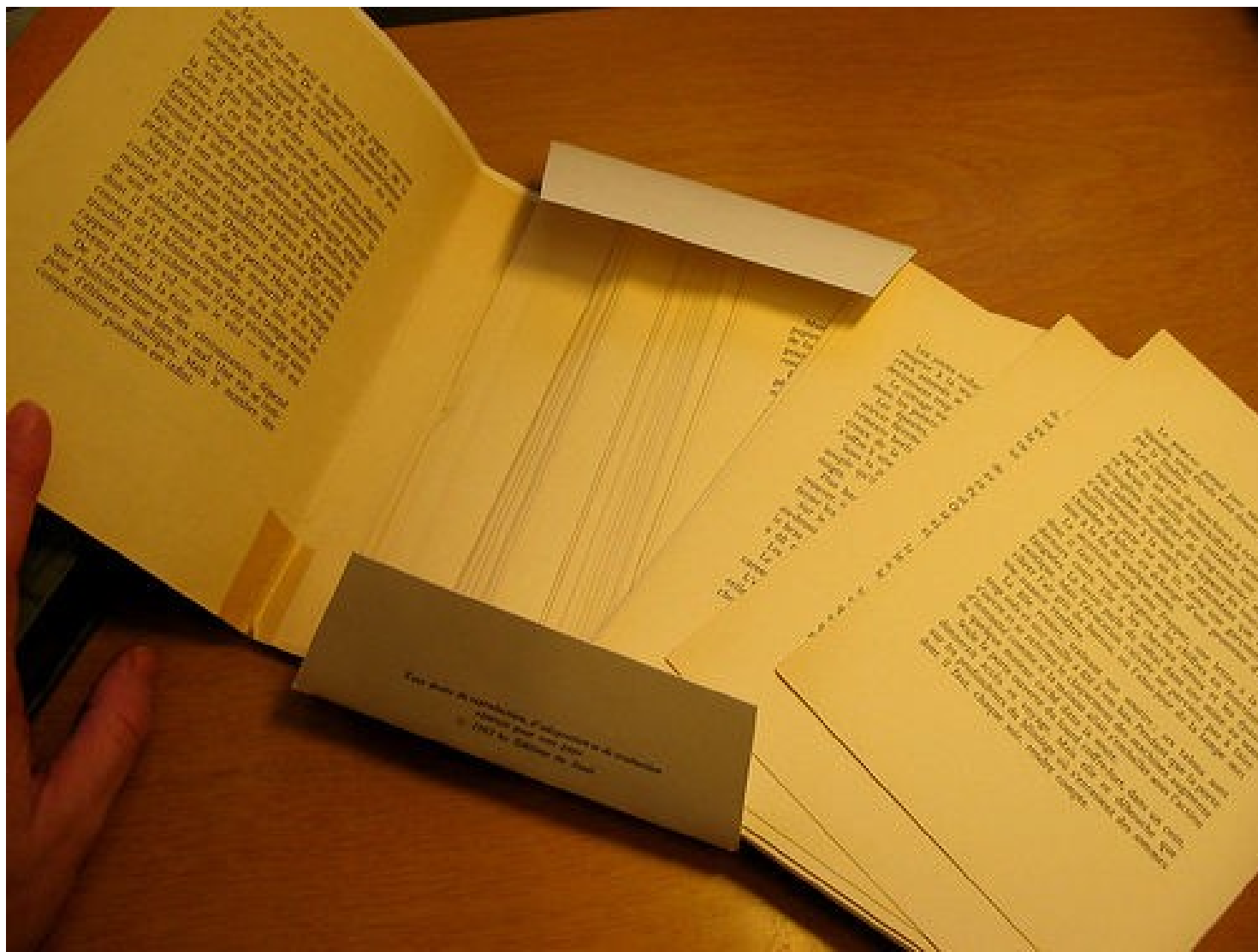
1. The compilers of this book (119, 185, 320)
2. Razin (105, 198, 283, 327)
3. Landscapes painted with tea (130, 193, 278)
4. Vitacha (151, 247, 299)
Shaded squares (135, 239, 296)
5. Love story (125, 213, 311)
6. Three sisters (170, 229, 261)

Konrad Balder Schüffelen – Deus ex skatola

Marc Saporta – Composition

No.1

Koncept dezorientácie

- ❑ Podľa Landowa koncept dezorientácie definoval Jeffrey Conklin, podľa ktorého užívateľ vo veľkom komplexe informácií v hypertextovom systéme musí vedieť kde sa v sieti nachádza a ako sa dostať na chcené miesto.
- ❑ Podľa Landowa je koncept dezorientácie spôsobený nedostatkom skúsenosti s hypertextovými systémami, objavuje sa v špecifických príkladoch, môže sa objaviť aj pri čítaní tlačeného textu keď je text pre čitateľa náročný alebo keď je nekvalitne dizajnovo spracovaný a nemusí byť nevyhnutne negatívnou skúsenosťou
- ❑ Technológia počítačového média na jednej strane uľahčila čitateľovu manipuláciu s dielom (v prípade, že čitateľ je oboznámený so všeobecným princípom navigácie pri hypertextoch a pozná, alebo sa vie zorientovať v dizajne konkrétnej hyperfckcie) a na druhej strane si uchovala hravú povahu – „ochrannú známku“ ergodickej literatúry

- Fragmentárny charakter vpisuje ergodickú literatúru medzi ostatné „rebelské“ literárne diela
- Fragment
- Nekoherencia
- Eliptický charakter
- Multilinearita/multisekvenčnosť

Multisekvenčnosť

- Pluralita možných vzťahov medzi jednotlivými lexiami reflektuje „multilinearitu a multisekvenčnosť“ hypertextu, charakteristiky, ktoré George Landow presadil ako alternatívy voči Nelsonovým pojmom „nelinearita a nesekvenčnosť“.
- Gunnar Liestol dodáva, že „multilinearita alebo –sekvenčnosť nie sú čistými negáciami línie a sekvencie, ale označujú komplexné štruktúry rôznych druhov a výskytu linearít, alebo skôr multiplikácií linearít.“
- Čitateľ si môže uvedomovať, že niektoré časti textu mohli ostať kvôli nevyhnutnému výberu ďalšieho postupu pre neho neprístupné, a teda, že si nemôže byť istý toho, čo na svojej ceste minul.

Apória - epifánia

- (Chvíľkovú) čitateľovu dilemu o odhalení/neodhalení významu Aarseth nazýva „apória.“
- Apória tu podľa Aarsetha znamená, že čitateľ si pre štruktúru hypertextu nie je istý, či dokázal odhaliť význam celku. Ak čitateľ neodhalí všetky lexie, jeho sumár prečítaných lexií sa bude líšiť oproti lexiám, ktoré predstavil autor. Táto špecifickosť sujetu môže vyústiť do istých rozdielov pri jeho mentálnej konštrukcii fabuly, avšak nerobí z čitateľa autora
- Pojmom „epifánia“ Aarseth označuje
- „neočakávaný objav, ktorý strieda apóriu, zdanlivý detail s neočakávaným, zachraňujúcim efektom.“

Ergodickost' vs. rozprávanie

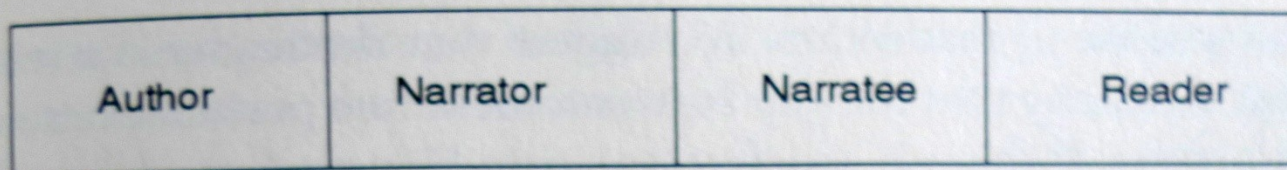

Figure 4.2. A Communication Model of Classical Narrative

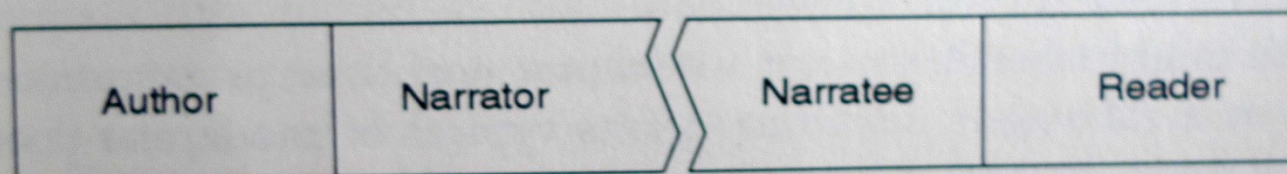

Figure 4.3. Communication in Modernist Fiction

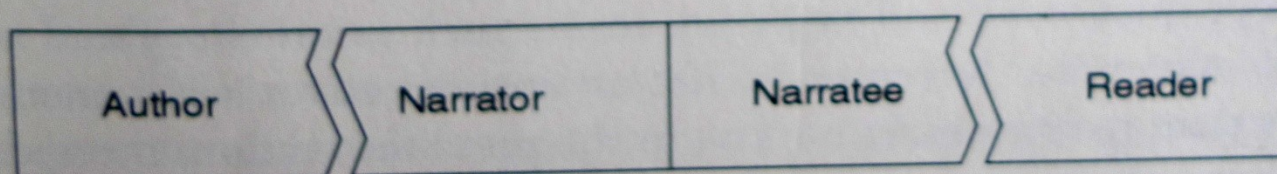

Figure 4.4. Communication Discontinuity in *Afternoon*

Ergodickosť vs. rozprávania

- Autor vkladá slová do úst fiktívneho rozprávača, ktorý adresuje prijímateľa, s ktorým sa reálny čitateľ identifikuje. V moderných románoch, ako napríklad v románoch od Samuela Becketta, sú komunikácia medzi rozprávačom a prijímateľom prerušená, pretože monologický prúd slov nezasahuje určeného poslucháča.
- Avšak v *Afternoon* funguje komunikácia medzi rozprávačom a prijímateľom bez problémov; dialógy a monológy v každom fragmente dávajú zmysel, a zdá sa, že časti textu sú fragmentmi nejakého (dost') racionálneho rozprávania.
- Problematickým sa zdajú byť vzťahy medzi autorom a rozprávačom a medzi prijímateľom a čitateľom. Ako čitateľ stále prechádza medzi prúdmi rozprávania, príbeh sa stráca a míňa svoju tému, ako keby niekto chcel sabotovať možnosť naratívneho postupu a čitateľovej identifikácie s prijímateľom. Zatiaľ čo text rozprávača je pre prijímateľa úplne zmysluplný v každom fragmente, neusporiadaný stav fragmentov ruší úsilie rozprávača, ako keby tam bol niekto „iný“ – antirozprávač – ktorý rozprávania stále kazí a ruší. Tento niekto „iný“ môže, ale nemusí byť autorom, ale on alebo ona sú aspoň takí silní ako autor a slabší ako

Ergodická škála

- Na extrémnom konci ergodickej škály stoja diela, ktoré bez špecifického prístupu užívateľom nedávajú zmysel. Užívateľ môže mať zo zložitej adventúry *Deadline* pôžitok aj vtedy, keď nedosiahol žiaden podstatný postup, a aj vtedy, keď ju užívateľ kvôli frustrácii skôr či neskôr zanechá: aj keď k zážitku z komunikácie úplne nedošlo, predsa sa nejaká komunikácia odohrala. Ale existujú diela, ktoré postaví svojich užívateľov do situácie buď-alebo; buď to vidíš alebo nie.
- Najlepším príkladom je skrytý, trojdimenzionálny obraz – jednoduchý obraz pozostávajúci zo zdanlivo nezmyselného grafického „šumu“, ktorý sa stáva trojdimenzionálnym a nadobúda zmysel, iba ak odhalíte správny spôsob ako sa na neho pozeráť.
- Odhalenie prichádza náhle; ale často sa k nemu pozorovateľ nedostane, takže nemá vôbec poňatia o tom, na čo sa pozeral. Tento proces je určite ergodický, pretože vyžaduje ťažkú prácu vo forme koncentrácie, a tiež namiesto automatického prispôsobenia sa očí, skôr vedomé zameranie očí a určenie vzdialenosti od obrazu, na čo nie sme zvyknutí.

1546 – anamorfný portrét Edwarda VI.

180 Cybertext

Figure 9.1. William Scrots' *Edward VI*, 1546 (by courtesy of the National Portrait Gallery, London)

Ergodická škála

- Zahŕňa to aj istý nárast dôvery, ak odhalíme jeden obraz, odhalenie ďalšieho už nie je také ťažké, pretože sme sa naučili stratégiu, a tiež už teraz veríme, že je možné z inej perspektívy získať poriadok z čistého chaosu.
- Ale sme spolutvorcami týchto obrazov?
- Iba v noematickom zmysle.
- Zakódované obrazy sú objektívne tam, tak isto ako zašifrované správy, ktoré možno rozšifrovať iba pomocou istého kľúča, a už nemôžeme zmeniť ich vzhľad, rovnako ako nemôžeme zmeniť Rembrandta alebo Van Gogha.
- To, čo sme získali je perspektíva, mód percepcie.

exempláře

- Borges – Book of Sand
- Hypertextová hádanka:
- <http://artificeeternity.com/bookofsand/>

- Apollinaire – Il pleut
- <http://www.youtube.com/watch?v=qS1F3aW-GX8>
- <http://www.youtube.com/watch?v=FvjeouWlHc&feature=related>

Apollinaire – It rains (Il pleut)

It is raining of the voices of women as if they
were dead even in memory

It is you also that it rains marvelous meetings of
my life, oh little drops

And these reared-up clouds take themselves to
neighing an entire universe of auricular cities

Listen if it rains while regret and disdain cry an
ancient music

Listen to the falling of the bonds that restrain you
from top to bottom

literatúra

- AARSETH, Espen J. *Cybertext : Perspectives on Ergodic Literature*. Baltimore : The John Hopkins University Press, 1997. 203 p. ISBN 0-8018-5579-9.
- CRAMER, Florian. *Combinatory Poetry and Literature in the Internet [online]*. 2000-10-19 [cit. 2008-10-24]. Dostupné na internete: <http://cramer.plaintext.cc/essays/combinatory_poetry_-_permutations/combinatory_poetry_-_permutations.html>.
- CRAMER, Florian. *Words Made Flesh : Code, Culture, Imagination*. Rotterdam : Piet Zwart Institute, 2005. 140 p.
- ESKELINEN, Markku. The Gaming Situation. In *Game Studies [online]*. Vol. 1, July 2001, no. 1 [cit. 2009-04-21]. Dostupné na internete: <<http://gamestudies.org/0101/eskelinen/>>.
- SCHÄFER, Jürgen. Literary Machines Made in Germany : German Proto-Cybertexts from the Baroque Era to the Present. In *Cybertext Database [online]*. Ed. Markku Eskelinen, Raine Koskimaa . Jyväskylä : University of Jyväskylä, 2006 [cit. 2008-10-24]. Dostupné na internete: <<http://cybertext.hum.jyu.fi /index.php?browsebook=5>>.